

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4387/20

ע"פ 7184/20

ע"פ 7256/20

לפני :
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון

המערערת ב-ע"פ 4387/20 וב-
ע"פ 7256/20 והמשיבה ב-ע"פ
7184/20 :

מדינת ישראל

נגד

המשיבים ב-ע"פ 4387/20 :
1. טל דרור
2. מאורו דל מונטה

המשיב ב-ע"פ 7256/20
והמערער ב-ע"פ 7184/20 :
ניר דרור

ערעורים על גזרי דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ב-ת"פ 19-06-47787 מיום 13.5.2020 שניתן על ידי כב'
השופט עמי קובו ; ומיום 6.9.2020 שניתן על ידי כב' השופט
חגי טרסי

תאריך הישיבה : כ"ז בטבת התשפ"ב (31.12.2021)

בשם המערערת ב-ע"פ
4387/20 וב-ע"פ 7256/20
והמשיבה ב-ע"פ 7184/20 :
עו"ד נורית הרצמן ; עו"ד רועי לוס

בשם המשיב 1 ב-ע"פ
4387/20 :
עו"ד נועה זעירא

בשם המשיב 2 ב-ע"פ
4387/20 :
עו"ד מיכל רובינשטיין

בשם המשיב ב-ע"פ 7256/20

והמערער ב-ע"פ 7184/20 : עו"ד שי טובים

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' קובו) ב-ת"פ 19-06-47787 מיום 13.5.2020, בעניינם של טל דרור ומאורו דל מונטה (המשיבים 1 ו-2 בע"פ 4387/20 ; להלן: טל ומאורו, בהתאמה), וכן על גזר דינו של בית המשפט המחוזי (השופט ח' טרסי) באותו הליך, מיום 6.9.2020, בעניינו של ניר דרור (המערער ב-ע"פ 7184/20 והמשיב ב-ע"פ 7256/20 ; להלן: ניר).

2. כפי שיפורט בהמשך, ניר טל ומאורו (להלן יחד: המשיבים) הורשעו שלושתם בעבירות סמים וגניבה בגין פעילותם ברשת מעבדות לגידול סם מסוג קנבוס.

על טל ומאורו נגזרו עונשים של 45 חודשי מאסר וענישה נלווית, הכוללת קנס על סך 125,000 ש"ח; ועל ניר נגזרו עונשים של 34 חודשי מאסר וענישה נלווית, הכוללת קנס על סך 80,000 ש"ח.

בערעורים שלפנינו, ע"פ 4387/20 וע"פ 7256/20, טוענת המדינה כי יש להחמיר בגובה הקנסות אשר הוטלו על השלושה; ואילו ניר טוען בערעורו, ע"פ 7184/20, כי העונש שנגזר עליו חמור יתר על המידה.

יוצר כי בתחילה הופנה ערעורו של ניר אף כלפי הכרעת הדין בגדרה הורשע, אולם במהלך הדיון צמצם בא כוחו את טענותיו לעניין חומרת העונש שנגזר עליו בלבד.

מאחר שהמשיבים הורשעו בגין עבירות שביצעו יחד, הדיון בערעורים אוחד.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

3. כעולה מעובדות כתבי האישום המתוקנים אשר הוגשו נגד המשיבים, השלושה הקימו יחד עם אחרים שלוש מעבדות לגידול סם מסוג קנבוס, אשר בהן נתפסו למעלה מ-2,000 שתילי קנבוס, עלי קנבוס מיובשים ואריזות קנבוס במשקל כולל של 584.5 ק"ג, אשר שוויים 17,535,000 ש"ח.

המעבדות צוידו על ידי המשיבים בציוד הנחוץ לגידול הסם, ובכלל זה, מזגנים, משאבות, מנורות, שנאים, מאווררים, דיפון קיר כסוף ושתילי קנבוס. כמו כן, ביצעו המשיבים בשלוש המעבדות שינויים במערכת החשמל על מנת לחמוק מתשלום עבורו, בשווי של מאות אלפי שקלים.

בכתב האישום המתוקן שהוגש נגד ניר, נטען גם כי הנחה כיצד יש לארוז את הקנבוס, והיה אמון על העברת הכספים למעורבים האחרים בפרשה בתמורה לפעילותם ברשת המעבדות.

בגין מעשים אלו, יוחסו למשיבים עבירות של ייצור, הכנה והפקה, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג–1973 (להלן: פקודת הסמים); וגניבה בנסיבות מיוחדות, לפי סעיף 384א(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז–1977 (להלן: חוק העונשין).

ההליכים בבית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי (השופט ע' קובו) הרשיע את טל ומאורו על פי הודאתם במסגרת הסדר הטיעון במיוחס להם, ועל פי המסגרת העונשית עליה הוסכם, גזר על כל אחד מהם 45 חודשי מאסר בפועל. יוער כי, ההסדר לא כלל הסכמה לעניין גובה הקנס הכספי ועונש המאסר המותנה.

בקביעת גובה הקנס, עמד בית המשפט המחוזי על חומרת העבירות שבהן הורשעו השניים ועל מדיניות הענישה הנוהגת.

בהתייחס לנסיבות ביצוע העבירות, הדגיש בית המשפט המחוזי, בין היתר, את התכנון שקדם לביצוע העבירות; את ההשקעה הכספית הניכרת אשר הייתה כרוכה בהקמת המעבדות, המשקפת את התמורה הכלכלית לה ציפו המעורבים כתוצאה מגידול הסמים; ואת העובדה כי השניים עמדו בראש מערך המעבדות, ועל כן חלקם בביצוע העבירות משמעותי ביחס למעורבים האחרים.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, שקל בית המשפט המחוזי לקולא את הודאתם של טל ומאורו בביצוע העבירה, תוך שנטלו אחריות על מעשיהם, וכן את נסיבותיהם האישיות – ובכללן, מצבם הכלכלי הקשה, כמו גם זה של משפחתם, אשר אין ביכולתם לתמוך בהם. אולם, בהקשר אחרון זה, צוין כי השניים לא הגישו ראיות

באשר למצבם הכלכלי; וכי המדינה מצידה לא הוכיחה כי הופק רווח כלכלי כתוצאה מביצוע העבירות.

לצד זאת, שקל בית המשפט המחוזי לחומרא את עברם הפלילי של המשיבים. זאת, תוך שצוין כי לחובת טל 4 הרשעות קודמות ורישום ללא הרשעה בעבירות אלימות, החזקת סכין והפרת הוראה חוקית; ולחובת מאורו הרשעה קודמת בבית משפט לנוער בעבירת אלימות, אשר בגינה נגזר עליו עונש מאסר מותנה.

לאור מכלול שיקולים אלו, בית המשפט המחוזי גזר על השניים 45 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרם, כמוסכם בהסדר הטיעון. כמו כן, נגזרו על כל אחד מהם 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעברו עבירת סמים מסוג "פשע", וקנס כספי בסך 125,000 ש"ח או 10 חודשי מאסר תמורתו.

5. לעניין ניר, בית המשפט המחוזי (השופט ח' טרסי) הרשיע אותו, לאחר שמיעת ראיות, בחלק מהעבירות אשר יוחסו לו.

בהכרעת הדין מיום 23.7.2020, צוין כי אין מחלוקת בין הצדדים בדבר הקמת מעבדות גידול הסם ותפקידם של יתר המעורבים בפרשה; וכי הסוגיה היחידה אשר נותרה להכרעת בית המשפט הצטמצמה לסוגיית חלקו של ניר במעשים.

בעניין זה, קבע בית המשפט המחוזי כי ישנן ראיות מספר המלמדות על מעורבותו של ניר באריזת הסם באחת המעבדות, בשיווקן ובהפצתו. אולם, נקבע כי חלקו בפעילות שתי המעבדות האחרות לא הוכח; וכי אף טענת המדינה שלפיה מעמדו היה גבוה מזה של טל ומאורו לא הוכח.

6. בבואו לגזור את עונשו של ניר, שקל בית המשפט המחוזי את חומרת העבירות שבהן הורשע; את העובדה כי העבירות בוצעו בשל בצע כסף; את מדיניות הענישה הנוהגת; וכן את העונשים שהושתו על יתר המעורבים בפרשה, ובפרט עונשו של מעורב אחר אשר אף הוא הורשע באישום הראשון בלבד.

בסופו של דבר, בית המשפט המחוזי גזר על ניר 34 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 10 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת סמים מסוג פשע; וכן קנס בסך 80,000 ש"ח או 8 חודשי מאסר תמורתו.

טענות הצדדים בערעורי המדינה על קולת הקנס (ע"פ 4387/20 וע"פ 7256/20)

7. בטיעוניה בכתב ובעל פה בדיון שהתקיים בפנינו, השיגו באי כוח המדינה על קולת גובה הקנס שהוטל על המשיבים.

לטענת באי כוח המדינה, יש להטיל על המשיבים קנס גבוה מזה שהוטל עליהם בגזרי הדין של בית המשפט המחוזי, וזאת בהתחשב בהיקף פעילות גידול הסמים; בחלקם הדומיננטי בביצוע העבירות; בשווי הכספי של הסמים שנתפסו; ובמשך תקופת הפעילות.

לגישת באי כוח המדינה, יש לנקוט בענישה הכוללת קנס משמעותי אשר יפחית את הכדאיות הכלכלית שבגידול סמים מסוכנים – וקנבוס בפרט – וזאת בהתחשב בפוטנציאל הרווח הכספי ה"אדיר" הטמון בפעילות עבריינית זו.

בהקשר זה, הדגישו באי כוח המדינה כי גובה הקנס שהוטל על המשיבים זעום ביחס לשווי הסם במעבדות.

זאת ועוד, טוענת המדינה כי בית המשפט המחוזי ייחס משקל רב לטענה בדבר קשייהם הכלכליים של טל ומאורו, אף על פי שטענה זו נטענה בעלמא; כי שגה בקובעו כי לא הופקו רווחים מהמיזם העברייני, שכן פעילות המעבדות נמשכה כשנתיים; וכי שגה בהשוואת עונשו של ניר לעונשו של מעורב אחר, אשר אף הוא הורשע באישום אחד בלבד, אף שנסיבותיו האישיות שונות.

8. מנגד, באי כוחם של המשיבים טענו כי הקנסות שהוטלו בעניינם משקפים היטב את מדיניות הענישה הנוהגת; כי שיקול הרתעת הרבים יכול, לכל היותר, להביא להחמרה בענישה בתוך מתחם העונש ההולם ולא לחרוג ממנו; כי שווי הסם שנתפס אינו מלמד על היקף רווחיהם; וכי לא נפל פגם בהתחשבות בית המשפט המחוזי במצבם הכלכלי בקביעת גובה הקנסות שהוטלו עליהם.

טענות הצדדים בערעורו של ניר (ע"פ 7184/20)

9. כאמור, ערעורו של ניר הופנה בתחילה הן כלפי הכרעת הדין, הן כלפי גזר הדין, אולם בדיון לפנינו חזר בו ניר מן הערעור על הכרעת הדין.

באשר לחומרת העונש שנגזר על ניר, נטען כי חלקו בעבירות התמצה ב"תחזוק" המעבדה, וכי מעורבותו התפרשה לאורך תקופה קצרה יחסית. על כן, נטען כי שגה בית המשפט המחוזי בקובעו כי נטל חלק דומיננטי יותר מאחרים בפעילות מעבדת הסמים שבה נקבע כי היה מעורב.

10. מנגד, לטענת באי כוח המדינה חלקו הדומיננטי של ניר בעבירות נלמד מהראיות שהוגשו לבית המשפט המחוזי. בפרט נטען, כי הוכח שניר היה אמוץ על אריזת והפצת הסם, ועל העברת כספים למעורבים אחרים בפרשה.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינו בהכרעות הדין ובגזרי הדין של בית המשפט המחוזי, ושקלנו את טיעוני הצדדים, באנו לכלל מסקנה כי בעניינם של טל ומאורו, דין ערעור המדינה על גובה הקנס להתקבל; ולעניין ניר, דין ערעור המדינה להידחות, ודין ערעורו על חומרת עונש המאסר בפועל שנגזר עליו להתקבל.

12. הלכה היא כי ערכאת הערעור לא תתערב בחומרת העונש הנגזר על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, בהם נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין, או מקום שבו העונש אשר הוטל על המערער חורג באופן קיצוני מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות דומות (ע"פ 1548/18 גיא נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (28.11.2018) (להלן: עניין גיא)).

13. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן של עבירות הסמים והדגיש כי יש צורך בהטלת ענישה ממשית אשר תרתיע עבריינים פוטנציאליים מביצוען. זאת, בין היתר במטרה למגר את מעבדות הסמים הפועלות במדינה, המתפשטות כאש בשדה קוצים. רמת ענישה זו, כפי שמשקפת במדיניות הענישה הנוהגת, אף יש בה כדי להביע מסר חד וברור כי ניסיונות להקמת מיזמים מן הסוג כבמקרה דנן, אינן בעלות תוחלת כלכלית (ראו והשוו ע"פ 8048/19 פיצ'חדזה נ' מדינת ישראל, פסקאות 51–53 (4.6.2020)).

אכן, בקביעת הקנס יש להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם. זאת, שכן אדם מורשע אשר אין ביכולתו לשלם את הקנס, עלול לשאת בעונש מאסר בפועל חלף הקנס, באופן המערער חשש כי מצבו הכלכלי הוא שיכתיב את תקופת המאסר בפועל שבה יישא בגין העבירות שבהן הורשע (ע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016); ראו גם רע"פ 8182/18 מושיא נ' מדינת ישראל, פסקה 30 לפסק דיני (18.2.2020)).

אמנם אין להקל ראש בטענותיהם של טל ומאורו באשר למצבם הכלכלי, ולכך שלא הוכח כי השניים הפיקו רווח מפעילות מעבדות הסמים. יחד עם זאת, במקרה דנן לא נעלם מעינינו היקף גידול הסמים והרווח הפוטנציאלי שהיה צפוי מהפקתם. על כן, ובשים לב לעובדה כי ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, מצאנו כי יש להוסיף על רכיב הקנס שהושת עליהם סך של 50,000 ש"ח, כך שיעמוד על 175,000 ש"ח על כל אחד.

14. אשר לניר, הרי שאנו סבורים כי מצב הדברים שונה.

בהתייחס לקנס שנגזר עליו, אמנם אין בו כדי לשקף את הרווח אותו עתיד היה ניר להפיק מפעילותו העבריינית; ואף לא ניתן להצביע על נסיבות כלכליות אשר יש בהן כדי להצדיק את הקנס הנמוך שנפסק לחובתו. אך יחד עם זאת, לנוכח חלקו בפעילות העבריינית ובשים לב לעקרון האחידות הענישה – החלטנו שלא להתערב בגובה הקנס ולהקל עמו במידת מה בעונש המאסר בפועל שנגזר עליו.

בהתאם לעיקרון זה, על נאשמים שונים יש לגזור עונשים דומים בגין ביצוע עבירות בנסיבות דומות (ראו סעיף 40ג(א) לחוק העונשין). כמו כן, במקרים שבהם עומדים לדין כמה נאשמים במסגרת פרשה אחת, עונשו של כל אחד מהם ייקבע תוך התייחסות לעונש שנגזר על יתר המעורבים באותה פרשייה, באופן שבו מדרג הענישה ישקף את חלקם היחסי של כל אחד מהם במעשים (ראו והשוו עניין גיא, פס' 22).

במקרה דנן, מעורבותו של ניר במעבדה נשוא האישום הראשון התפרשה על תקופת זמן קצרה יחסית ליתר המעורבים בפרשה – כעולה מחומר הראיות שעל בסיסו הוא הורשע – ויש לתת לכך ביטוי בעונשו.

משכך, אנו סבורים כי אין להחמיר בגובה הקנס שהוטל עליו, אך מנגד יש להקל מעט בעונש המאסר בפועל שנגזר עליו, באופן שיעמוד על 30 חודשי מאסר בפועל.

15. סוף דבר, דין ערעור המדינה בע"פ 4387/20 על גובה הקנס של טל ומאורו להתקבל; ערעור המדינה בע"פ 7256/20 על קולת גובה הקנס שנגזר על ניר להידחות; וערעורו של ניר בע"פ 7184/20 על חומרת עונש המאסר בפועל שנגזר עליו מתקבל, באופן שיעמוד על 30 חודשי מאסר בפועל.

יתר רכיבי הענישה יוותרו על כנם ביחס לכל מהמשיבים.

ניתן היום, כ"ו בשבט התשפ"א (8.2.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

מרכז מידע, טל' 3852, 077-2703333 ; אתר אינטרנט, <http://supreme.court.gov.il> עע 20043870_J08.docx